

„Státy se udržují těmi ideály, z nichž se zrodily.“

(T. G. Masaryk – 14. 12. 1935)

ÚCTA K VLAJCE

Jiří Čejka ŘSV

Několik poznámek k zamyšlení

Každý skaut či každá skautka, kteří prožili skautský tábor, si nepochybně vybaví každodenní slavnostní chvíli nástupu celého oddílu v kroji ke vztyčení státní vlajky. Tento rituál jistě neprobíhal jednotně a shodně na všech skautských táborech a nepochybně se lišil nejen v detailech, ale vždy a všude vyjadřoval úctu ke státní vlajce a věrnost Československé respektive České republice. V poslední době se hovoří o tom, že na některých táborech a snad dokonce i na LŠ či kurzech tento slavnostní každodenní nástup odpadá. Pokud je to pravda, pak pochopit takový svým způsobem ve vztahu ke skautským tradicím odmítavý přístup a postup vůdce oddílu či lesní školy nebo kurzu pro naši generaci oldskautů je dost obtížné. Popravdě řečeno, ani mě to moc nepřekvapuje. Stačí se rozhlédnout kolem nás, abychom si uvědomili, jak se ke státním vlajkám chová veřejnost nejen u nás, ale snad na celém světě.

Úcta ke státní vlajce, která je součástí státních symbolů (velký státní znak, malý státní znak, státní barvy – trikolóra, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť, státní hymna) je svým způsobem v podstatě vyjádřením úcty k vlasti, úcty k zemi a úcty k naší historii. K tomu by měl být celý národ veden a vychováván v rodině, ve škole, ve společnosti. Důležitá je nejen úcta ke státní vlajce, ale také úcta k praporům-zástavám vojenských útvarů, stejně jako úcta k praporům různých organizací a jejich nižších složek, jako jsou např. Sokol nebo Orel, a také skautské organizace, kde svou vlajku či lépe řečeno prapor má každý oddíl, smečka či roj ba dokonce i družina. Samozřejmě takovýmto praporům nebo vlajkám se vzdává čest odlišným způsobem než je tomu v případě státní vlajky a ostatním symbolům našeho státu. Pozornost si nepochybně zaslouží, že třeba sokolské prapory jednotlivých žup a jednot stejně jako skautské prapory se ve své většině zachovaly, pečováno o ně bylo jako o klenoty, a dokázaly ve skrytu a utajení přežít nacistickou okupaci stejně jako komunistický tota-

litní režim. V něm se skautské prapory objevily na krátký čas v období tzv. Pražského jara v letech 1968-70, aby po dalším zákazu a potlačení oficiální činnosti skautského hnutí zase zmizely z dohledu veřejnosti a komunistických policejních a jiných orgánů a čekaly v utajení na další obnovení činnosti. Dočkaly se v listopadu 1989, kdy opět zavlály v plné parádě. Snad už je nikdy nečeká další období uložení v pomyslných trezorech.

Obávám se, že málokdo ví, že vyvěšování státní vlajky České republiky se řídí zákonem č. 352/2001 Sb. o užívání státních symbolů České republiky. Neznalost zákona neomlouvá. To nicméně nepochybně vede k tomu, že tento zákon je veřejností v mnoha případech porušován, aniž by byli porušovatelé či narušitelé zákona nějak sankcionováni. V tomto případě je porušování zákona překvapivě tolerováno snad všemi příslušnými orgány státní moci. Předpokládám, že i většina a možná všechny státy světa mají v podstatě shodné či jen v detailech se lišící zákony či pravidla jako Česká republika a přístup k jejich dodržování či nedodržování je v posledních letech podobný jako u nás. Ale v tomto svém předpokladu se mohu mýlit.

Státní vlajka České republiky je svým způsobem jedním ze symbolů národní a státní svrchovanosti a nezávislosti. A proto je nezbytné, aby jí vždy a za všech okolností byla projevována náležitá a zákonem předepsaná úcta. Projevem takové úcty vůči státní vlajce je především její správné a důstojné používání. Nepochybně proto se řídí výše uvedeným zákonem.

Na str. 337-339 základní příručky pro skauty a skautky *Skautskou stezkou* (Junák-TDC Praha 1998) jsou diskutovány symboly našeho státu včetně *rituálu ranního vztyčování a večerního snímání státní vlajky* na skautském táboře, který býval pro nás každodenní slavnostní chvílí, na kterou jsme se vždy pečlivě připravovali. Přečtěte si popis onoho rituálu a zamyslete se nad jeho výchovným smyslem. Naskýtá se otázka, jak a v jakém rozsahu a zda vůbec se dnes na všech skautských táborech včetně lesních škol a kurzů tento rituál dodržuje, jak jsem již výše naznačil. Po svých celoživotních zkušenostech se skautskou výchovou jsem na pochybách. Nějak tomu nemohu uvěřit a nejsem schopen jednání takových skautských činovníků pochopit.

Dovolím si teď upozornit na několik bodů z uvedeného zákona, které by měly být dodržovány a respektovány veškerou veřejností:

Státní vlajka (Zákon č. 352/2001 Sb.)

(uvádím zde pro lepší pochopení všech souvislostí jen některá základní pravidla pro vyvěšování a užívání státní vlajky, která jsou obsažena v citovaném zákonu)

§ 7/3 *Při příležitostech uvedených v odstavci 1 lze namísto státní vlajky použít její napodobeninu s odlišným vzájemným poměrem šířky a délky;*

§ 7/6 *Ostatní fyzické osoby a organizační složky státu mohou užít státní vlajku vhodným a důstojným způsobem kdykoliv.*

§ 9 *Při užívání státní vlajky musí být dodržena tato pravidla (zde je uveden pro lepší pochopení textu jejich nezbytný výběr)*

- (e) *státní vlajka nesmí být použita k zahalení pomníku nebo desky, jež mají být odhaleny;*
- (f) *vlajková žerd' nesmí být opatřena žádnými ozdobami a kromě státní vlajky na ní nesmí být upevněna žádná jiná vlajka;*
- (g) *státní vlajka se vztyčuje a snímá bez přerušování; při vztyčování a při snímání se státní vlajka nesmí dotýkat země;*
- (i) *při smutečních obřadech nesmí být státní vlajka spouštěna spolu s rakví do hrobu nebo žároviště;*
- (j) *na státní vlajce nesmí být žádný text, vyobrazení, obraz, znak nebo odznak, kytice, smuteční závoj a nesmí být svazována do růžice;*
- (k) *státní vlajka nesmí být používána v poškozeném nebo znečištěném stavu.*

Vybral jsem a předložil k zamyšlení několik základních a zásadních bodů z příslušného zákona, aby bylo možno posoudit, jaké jsou zákonem stanovené předpisy a jaká je skutečnost a praxe, k níž mlčí nejen veřejnost, ale především státní orgány a sdělovací prostředky všeho druhu.

Dodnes máme stále ještě možnost místy pozorovat zvyky zavedené v minulosti, totiž používání různých mávátek při slavnostních příležitostech. Taková papírová mávátky jsou často ve formě státní vlaječky nebo praporku. Po slavnosti se pak taková mávátky ocitají *na zemi či na smetišti*, lidé po nich šlapou a nikoho to nezajímá. Snad si ani neuvědomují, že šlapou po státním symbolu.

„Stalo se módou sezóny ...“ (jak zpívá Jiří Suchý)

- na státní vlajku či prapor umísťovat název obce, odkud pocházejí skupiny fanoušků jakéhokoliv sportovního utkání či sportovní soutěže. Nikoho nezajímá, že se to podle zákona nesmí;
- vítězům sportovních soutěží (např. lehkotletických) dodat (často hodit před ně na zem) státní vlajku, do které se oni zahalí a za jáсотu diváků třeba obíhají čestné kolo. Vidím-li při sportovních televizních přenosech státní vlajky

kteréhokoliv státu (týká se i sportovců z USA, i když víme, že v USA je velká úcta ke státní vlajce) válet se na zemi nebo do nich zahalené upocené sportovce, kladu si otázku, k čemu to všechno je a kam lidstvo spěje? Jakou vazbu mohou mít či mají lidé (sportovci i fanoušci) k životním hodnotám, jakou mají úctu a jaký vztah ke své zemi, chovají-li se takto k jednomu z jejích hlavních státních symbolů? Možná si to ve chvíli určité euforie z vítězství ti sportovci sami ani neuvědomují a docela jim rozumím a snad je i chápu, i když s jejich jednáním nemohu souhlasit;

- že si fandové a fanyanky často posílí různými „nápoji“ třeba před utkáním či během utkání v kopané či v hokeji (a nejen tam) zdobí tváře či čela nebo paže státní vlajkou nebo se dokonce do ní zahalují;
- že jeden náš špičkový tenista nastoupil v dresu upraveném v podobě naší státní vlajky a říkal jsem si, je-li něco takového vůbec možné;
- že i na celosvětových sportovních podnicích se něco takového připouští a televize takové obrázky a doklady deformace a narušení úcty k vlajce jako státního symbolu přenášejí do celého světa;
- že světové televize přinášejí záběry z protestních akcí, při kterých jsou páleny státní vlajky státu, proti jehož činnosti jednotlivci či skupina protestuje. Ale toto je možná přece jen o něčem jiném.

Mohl bych pokračovat. Jsem si jist, že dnes každý (včetně mě), kdo má k podobným konáním a projevům výhrady, komu se takové jednání nelíbí a kdo současný stav kritizuje, bude většinou za svůj názor kritizován a považován za nenormálního člověka, vymykajícího se současnému chápání společenské zábavy (už starořímská chátra požadovala „*panem et circenses*“ – *chléb a hry*) a vymykajícího se a nepatřícího do současné společnosti. Vždyť přece se to děje všude na světě ve všech civilizovaných zemích, proč by to mělo někomu vadit? Tolerují to politici, státní úředníci, právníci, policie, sdělovací prostředky a většinou a s velkou ochotou i současné celebrity (či přesněji spíše jen kvazicelebriety). Téměř všichni z nich využívají i takových příležitostí ke svému zviditelnění. Můžeme se ptát, zda jsme něco ve výchově mladého člověka nezanedbali?

Dvacáté století ukázalo na slabiny *socialistické společnosti* a zřejmě i *sociálního státu*, abychom po přechodu do jednadvacátého století neustále pociťovali nedostatky a problémy nejen s jistými trvalými potížemi přežívajícího *sociálního státu*, ale i přetvářené *kapitalistické společnosti* a *liberálně-tržního hospodářství*. Špičkoví sportovci, kteří zneuctívají státní vlajku své země tím, že se do ní zahalují a zacházejí s ní jako s kusem hadru nebo s onucí (i když si to neuvědomují a myslí si pravý opak), jsou dnes vzorem pro mládež celého světa. Někteří

se v poslední době dokonce přesouvají do jiných zemí a světadílů, zřikají se své původní státní příslušnosti, ve které vyrostli a byli vychováni, a osud jejich původních třeba i hlady trpících spoluobčanů je nezajímá. Je jim zcela lhostejné, kterou státní vlajku nosí, který stát reprezentují a kam vlastně patří. Hlavně, že sami vítězí a jsou hmotně velmi dobře zajištěni.

Tytam jsou autority minulosti. Dnes není snad ani není nutné umět dobře a správně číst a psát (spisovné řeči a pravopisu se věnuje minimální pozornost, jak dokládají např. některé výstupy českých sdělovacích prostředků všeho druhu) či domluvit se některým světovým jazykem, dnes je důležité vybudovat si *osobní image*, za který se inkasují velké peníze. Bulvární tisk, reklamy a soukromé televize tomuto obchodu slouží a podporují ho. Bohužel, ostatní sdělovací prostředky se tomu přizpůsobují. Proč by lidé včetně mladé generace měli ctít státní vlajku a státní symboly vůbec, když z toho přece nic nekouká a žádné peníze jim to nepřinese. A přece nebo právě proto se do podobných problematických a často nesmyslných aktivit mnozí mladí lidé ženou. Nechápu, že „povolaných“ jsou statisíce či milióny, ale „vyvolených“ jen jednotlivci či nejvýše desítky. Očekávání jsou velká, zklamání pak ještě mnohem větší.

Před druhou světovou válkou a krátce i po ní ještě bylo vzdávat státní vlajce čest samozřejmostí. Státní vlajka se obvykle nosila v čele průvodu a my skauti, pokud jsme stáli na chodníku, jsme stáli v pozoru a zdravili ji skautským pozdravem. Policie a četnictvo, stejně jako vojáci salutovali, muži smekali klobouky nebo čepice. To bylo v době, kdy byly i pohřby organizovány třeba z domu smutku či z kostela. Pohřebnímu vozu s rakví se také vzdávala čest. To už dnes nikdo snad ani netuší. Tak proč stát v pozoru a vzdát čest státní vlajce a proč vůbec s ní slušně zacházet a vážit si jí? Naštěstí vše ještě zcela nepominulo a stále ještě existuje řada slavnostních příležitostí, při nichž se čest státní vlajce vzdává. I to má veřejnost možnost vidět při přímé účasti nebo v televizi. Otázkou je, s jakými pocity takový projev úcty vnímá veřejnost, nejde-li právě o oslavu zisku zlaté olympijské medaile či titulu mistra světa.

Počátek všeho toho nedobrého, na co se pokouším zde poukázat, je ve znevážení skutečných autorit – skutečných osobností. Dnes je snadné získání veřejného označení celebrity. Tak se dnes říká těm, kteří jsou veřejností či spíše jen částí veřejnosti považováni za významné osobnosti – VIP jedince. Kdekdo se za ně vydává a je často sdělovacími prostředky všeho druhu podporován. K tomu přispívá nedostatek kvalitní výchovy v rodině a škole a v neposlední řadě právě neúcta a znehodnocení státních symbolů včetně státní vlajky. Samostatnou kapitolou jsou politici a veřejní činitelé. Ale to už je jiná kapitola. Jak jsem naznačil, v podstatě jde o celosvětový problém, jakkoliv probíhající v různých zemích a státech v různém rozsahu a na různé úrovni.

Světové skautské hnutí je hnutí, které svými idejemi a svým výchovným programem nabízí pro současnost i budoucnost jedno z možných řešení tohoto celosvětového problému a navrhuje cestu a způsob, jakými by se lidstvo mělo ubírat. Bude tato nabídka využita? Není jediné, které tak ku prospěchu lidstva činí.

Roudnice nad Labem, září 2013
Ing. Jiří Čejka DrSc
nositel ŘSV

ÚCTA K VLAJCE

ZNF

Ivančice, v říjnu L. P. 2013

Kopírování povoleno

